List 17. **NOVICE** Tečaj L.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic".

V Ljubljani 22. aprila 1892.

Politiški oddelek.

Po deželnih zborih.

II.

Sedaj se pa ozrimo malo na zborovanje štajerskega in koroškega deželnega zbora. V teh dveh kronovinah prebiva tretjina Slovencev. V deželnih zborih pa niso nikakor niti približno primerno zastopani. V štajerskem deželnem zboru je 60 voljenih poslancev, v koroškem pa 36 voljenih poslancev. Po številu prebivalstva bi torej moralo v prvem biti 20, v drugem pa 12 slovenskih zastopnikov, v resnici jih je pa v prvem 8, v drugem pa samo 2. Da je temu tako, je največ zahvaliti znani Schmerlingov volilni red, ki je veleposestvom in mestom priznal razmeroma mnogo preveč mandatov, in pa čudni razdelitvi volilnih okrajev. Nekoliko je pa seveda tudi to nenaravno prikazen pripisovati brezozirnemu postopanju naših nasprotnikov, katere tudi radi podpirajo vladni organi.

Že število slovenskih poslancev v štajerskem in koroškem deželnem zboru nam kaže nekoliko, kako je stanje Slovencev v teh dveh deželah. Še bolje je pa pokazalo letošnje zborovanje. Od začetka do konca ni manjkalo momentov, ki so kazali z vso jasnostjo nasprotje mej Nemci in Slovenci.

V meševitih deželah je navada ali vsaj imela bi biti, da deželni glavar nagovori pri začetku in na konci zborovanja poslance v obeh deželnih jezikih, ravno tako tudi načelnik deželne vlade. Na Kranjskem ne prebiva niti 6 % Nemcev, ali vendar vselej deželni glavar in deželni predsednik v obeh deželnih jezikih pozdravita poslance. Na Koroškem in Štajarskem se pa to še ni nikdar zgodilo. Od deželnih glavarjev mi tudi letos tega pričakovali nismo. Bolj čudno se pa nam zdi, da načelnika deželnih vlad nimata nekaj besed za nas Slovence. Vsaj vedno slišimo, da je sedanja vlada nepristranska, da stoji nad strankami. Celo pri svojem nastopu je obetala izvršiti narodno jednakopravnost. Koroški deželni predsednik in štajerski namestnik se pa tako obnašata nasproti Slovencem, kakor da vladajo na Dunaji kaki najzagrizenejši levičarji. Oba sta pa tudi prisegla na ustavo in kako se pa njijino postopanje vjema s članom XIX. državnih osnovnih zakonov, ki zagotavlja vsem deželnim jezikom jednakopravnost in ne pozna nobene prednosti. Če pa tako postopata koroški deželni predsednik in pa štajerski cesarski namestnik, potem se ni čuditi, če Slovenci nimajo pravega zaupanja v sedanjo vlado in se množi število tistih, ki mislijo, da bi za Slovence ne moglo slabše biti, ko bi vladal Plener. Tako postopanje vladnih organov je največ krivo, da se poraja in razvija radikalizem v slovanskih deželah.

Najbolj očitno se je pa v Gradci in v Celovci pokazalo nasprotje mej Slovenci pri razpravljanju o šolskih potrebščinah. V štajerskem deželnem zboru se je sklenilo vlado naprositi, da se po slovenskih šolah bolj goji nemščina. Da celo sklenilo se je učiteljem, ki se posebno trudijo s poučevanjem nemščine, dajati posebne nagrade. Zbor je pa tudi izrekel zahvalo deželnemu šolskemu nadzorniku Rožeku, ki je šel v pokoj. Ta mož si je posebno prizadeval za ponemčevanje slovenskih šol in to je ona zasluga, za katero mu je deželni zbor izrekel zahvalo.

Ti sklepi deželnega zbora bodo, ali vsaj bati se je, da bodo jako slabo vplivali na učiteljstvo na Spodnjem Štajerskem. Prizadevali se bodo učitelji slovenskim otrokom posebno vtepati nemščino v glavo, ker vedo, da si s tem prislužijo pohvalo in nagrade od graške gospode. Sklepi deželnega zbora so naravnost napad na našo narodnost. Ker se bode po šolah preveč gojila nemščina, bodo na škodi drugi predmeti, posebno pa slovenščina.

Ker so Slovenci s pritožbami dosegli, da se odkrito ne sme ponemčevati po slovenskih šolah, pa hočejo po ovinkih vtihotapiti v šolo ponemčevanje.

V koroškem deželnem zboru so se pa Nemci posebno hudovali zaradi mnogih prošenj za slovenske šole. Jezili so se nad agitatorji za slovenske šole in sestavljavci

dotičnih prošenj, ker postavnosti samim prošnjam odrekati niso mogli.

Da so jedernate besede slovenskih poslancev v koroškem in v štajerskem deželnem zboru pri nemških liberalcih našle le gluha ušesa, to je umljivo samo po sebi. Videlo se je pa, da koroški in štajerski Nemci zmatrajo za glavno nalogo ljudskih šol po slovenskih pokrajinah ponemčevanje, to pa zaradi tega, da bi potem tudi v pisarnah ne bilo treba slovenskega uradovanja in bi torej Nemci lahko tudi mej Slovenci dobivali službe, ne da bi se jim bilo treba učiti našega jezika.

Kako sovražni so štajerski Nemci Slovencem pokazalo se je tudi pri tem, da se nečejo ozirati na željo slovenskih poslancev, da bi se na deželnih železnicah po slovenskih krajih napravili tudi slovenski napisi. Na deželnih napravah ne sme nobena stvar spominjati, da tudi Slovenci bivajo v deželi.

V koroškem in v štajerskem deželnem odboru nimajo Slovenci nobenega zastopnika. Letos je bila volitev jednega deželnega odbornika v deželni odbor v Gradci. Slovenci so se obrnili do večine, da bi jim prepustila to mesto, ali večina se ni ozirala na njih želje in bil je voljen Nemec. Tako tudi zanaprej nad 400.000 štajerskih Slovencev ne bode imelo nobenega zastopnika v deželnem odboru.

Koroški deželni zbor je šel še dalje. Niti v odseke ni volil nobenega slovenskega poslanca izimši verifikacijski odsek, ki ni imel nič dela.

Letošnje zasedanje je jasno pokazalo, da Slovenci na Štajerskem in Koroškem zlepa ne bodejo ničesa dosegli, samo to se bode jim dovolilo, kar bodo višje oblasti na Dunaju prisilile. Vsakdo si lahko misli, kako bi se godilo Slovencem, ko bi se razširila deželna avtonomija blizu tako kakor je n. pr. v sosedni Hrvatski, da bi šolstvo dobila v roko deželna uprava. Iz šol bi hitro zginila vsa slovenščina. Pa tudi če bi se le povekšal vpliv deželnih zborov na šolstvo, kakor se je v minoli volilni dobi predlagalo v državnem zboru, bi to kmalu britko čutili Slovenci na Štajerskem in Koroškem. Vsako moč, ki bi se dala štajerskim in koroškim Nemcem v roke, porabili bi brezozirno proti nam. Zatorej se pa Slovenci moramo braniti povekšanja deželne avtonomije, če nečemo sebi kopati groba.

Politični pregled.

Krona in vinar. — Zakon o vvedenju nove veljave je baje že izdelan in se bode predložil državnemu zboru, ko se zopet snide. Denarna jednota bode krona, ki bode imela sto vinarjev. Vrednost kroni se bode določila s 50 kr. sedanje veljave. Nova denarna veljava se bode imenovala kronska veljava. Kovali se bodo cekini po 20 in po 10 kron. Iz jednega kilograma čistega zlata se bode napravilo 164 cekinov po 20 kron. Koval se bode pa tudi srebrni denar po kroni in pol krone, ter drobiž po deset, pet, dva in jednem vinarju, deloma iz manj vrednega srebra, deloma pa iz bakra ali pa brona. Novi bankovci se bodo pa še le pozneje vpeljali. Sedanji srebrni goldinarji ostanejo tudi še nekaj časa v prometu.

Češkonemška sprava. — Komisija pri praškem nadsodišču za razdelitev okrajev po narodnostih pridno nadaljuje svoje delo. Iz tega smemo sklepati, da se vlada še ni popolnoma odrekla spravi. Morda se bodo začeli okraji razdeljevati upravnim potom. Pomenljivo je, da se je v to komisijo poklical zadnji čas vodja čeških Nemcev Schmeykal.

Rusini. — Rusinski politični uradniki v Galiciji so se že jeli prestavljati iz poljskih okrajev v rusinske. To premeščenje se bode pa le polagoma vršilo in se bode pri tem oziralo tudi na želje dotičnih uradnikov. Ta stvar je pa velikega političnega pomena, ker le po primernem premeščenju uradnikov bode mogoče v dejanjstvenosti izvrševati narodno jednakopravnost.

Italija. — Ministerstvo dalo je ostavko. Povod temu so denarne razmere. Kakor znano je ministerski svet že parkrat pretresoval vprašanje, kako bi bilo pokriti primanjkljej 30 milijonov. Pretečeni teden se je svet zopet sešel in finančni minister Colombo je zahteval, da se naj primanjkljej pokrije s tem, da se vojni proračun zdatno pomanjša. Vojni minister je temu odločno ugovarjal, in tudi drugi ministri so mu pritrjevali oziroma stavili še druge nasvete. Ker finančni minister ni hotel odjenjati od svoje zahteve, sklenilo se je dati ostavko. Kralj je ostavko vsprejel ob ednem pa takoj naročil dosedanjemu ministerskemu predsedniku Rudiniju, da sestavi novo ministerstvo. Posebnih prememb ne bo in najbrže odstopila bota le finančni in vojni minister.

Nemčija in Rusija. — Zadnji čas govorilo in pisalo se je veliko o trgovinsko-političnem sporazumljenji mej Rusijo in Nemčijo. Zdaj hočejo že nekateri vedeti, da se car odpelje prihodnji mesec v Berolin in da je to potovanje važnega političnega pomena. Če je to tudi istina, da car gre v Berolin, vender temu ni pripisovati posebne važnosti. Najbrže bo pa car le mej potom tako rekoč slučajno obiskal Berolin, ko se bo peljal k zlati poroki kraljevske dvojice danske, v Kodanj.

Rusija. — Obolelemu finančnemu ministru Višnegradskemu se zdravje boljša. Pisal je že svojeročno carju pismo v katerem ga prosi za daljši dopust. Car je na to pismo jako prijazno odgovoril in mu dovolil dopust na neomejeno dobo, torej do časa, da popolnoma okreva. V pismu car priznava delavnost Višnegradskega in poudarja njegove zasluge v prid državi. Za časa, ko bo Višnegradski na dopustu, opravljal bo njegovo službo tajni svetnik Thörner s pomočjo prometnega ministra pl. Witte-ja. — Ministru vnanjih reči, Giers-u se ni še nič na boljše obrnilo. — Od državnega sveta skleneni zakon o izdajstvu državnih tajnosti odrejuje, da se imajo zločinci kaznovati ali s prognanstvom v Sibirijo, ali z večletnim zaporom v prisilni delavnici ali pa z dosmrtnim prognanstvom v najbolj oddaljene okraje. Malomarnost uradnikov kaznovati je z večletno ječo.

Bolgarija in Turčija. — Bolgarska vlada poslala je turški vladi noto, v kateri se pretresava umor Vulkovičev. V noti se izraža začudenje, zakaj da je turška vlada Šišmanovu pomagala v Rusijo. Šišmanov je sokriv Vulkovičevega umora, to pojasnujejo razna fakta. Tudi ni on ruski državljan in bi bil moral na vsak način priti pred turško sodišče. Nota omenja še drugih činov Rusije proti Bolgariji in naposled se še enkrat zahteva, da Turčija od Rusije zahteva Šišmanova, da prepove bolgarskim emigrantom bivati v Turčiji in da prizna kneza. — Da Turčija željam bolgarske vlade ne bode vstregla je več kakor gotovo in le radovedni smo, kaj bo na to vkrenila bolgarska vlada.

Obrtnija.

Mašine v mizarski delarnici.

Obrtnijsko vprašanje spada med najvažnejše zadeve sedanjega časa. Povsodi se zanimajo za obrtnika. Od najmogočnejših državnikov v evropejskih parlamentih doli do skromnega mestnega zastopnika se peča vsak, kdor deluje v javnem življenji, z obrtniškim stanom, z njegovimi težnjami in bolečinami. Umetniki in strokovnjaki izumljajo leto za letom novih sredstev, ki naj bi pomagala malemu obrtniku in ga omogočila, vspešneje bíti boj za obstanek o splošni konkurenci, ki morí in tlači vsa podjetja. Veliki kapital in ž njim velika industrija sta znak sedanje dobe, spremlja pa ju prepad malega obrtnika, ki se vedno bolj pogreza, da pljuskajo čezenj velikega kapitala valovi. Ročna sila malega moža ne zmaguje več konkurence z mnogobrojnimi stroji, kateri so velikemu podjetniku na razpolaganje. Ves ročni napor je zastonj in le tedaj je pričakovati vspeha, ako gre mali obrtnik nekoliko v šolo k velikemu svojemu tekmecu, ako tudi on začne vporabljati primernih mašin in si po svoje prikroji ona sredstva, s katerimi deluje velika industrija. Treba je torej iskati najboljšega orodja, slediti boljši metodi; segati po primernih strojih, in kolikor mogoče tudi po malih motorjih, ki so v tehničnem oziru prepotrebni za reformo malega obrta.

Število malih lesnih obrtnikov, ki delujejo s tem ali onim strojem, je pri nas zelo majhno, skorej le na glavno mesto omejeno — in vendar uči skušnja pri tem malem številu, kako resnične so besede, ki smo jih ravnokar zapisali. Brez tehničnih priprav delarnica zaostaja in pripada, ter v splošni konkurenci prej ali slej pogine!

Ko si mašine napravljamo, treba najprej odločiti, s kako gonilno silo si hočemo pomagati; časih goni človeška moč, a motor vendar ostane cil, po katerem mora hrepeneti vsak mojster.

V nastopnem hočemo ob kratkem opisati novo mizarsko mašino (Universal-Tischlermaschine), katero gradi firma Fiedler & Faber v Lipsiji. Prirejena je za človeško ali pa tudi za drugo gonilno silo, ter porabna za brezštevilno slučajev.

V prvi vrsti je ta stroj trakovna žaga (Bandsäge), katero nosi močna in vztrajna podstava. Na podstavi pa je pritrjeno celo število druzih mašin, ki so mizarju potrebne. Krožna žaga (Kreissäge), stroj za frezanje (Fraisemaschine), stroj za vrtanje in dolbljenje (Bohr- und Stemmaschine), žaga izkroževalka (Decoupiersäge) in stroj za vertikalno vertanje (Verticalbohrmaschine) — vse te mašine nosi prvotna podstava. Do vsacega stroja je pristop nenevaren, vsak stroj se more hitro in točno zagnati in ustaviti, noben stroj ne moti druzega v delu.

Na tej splošni mizarski mašini je moči vsa mizarska dela hitro, natančno in lično izvrševati. Prostora zavzema v delarnici približno 1 $^1/_2$ kvadratnega metra.

(Dalje sledi.)

Obrtnijske raznoterosti.

Nov način furniranja. Med furnir in njegovo podlago se natrese zmljetega lima, potem pa se premika po furnirji vroč železni valjar sèm in tjà, ki limov prah raztopi in v lesne luknjice požene. Za tem pa treba valjati z mrzlimi vali, da se lim posuši in ustanovi. Na ta način se pri najbolj trdovratnem furnirji doseže lep vspeh.

Amerikansko ometavanje z malto. V Ameriki so jeli pri zgradbah malto ometavati na prvrtane plehnate ploče. Pri nas nabije zidar vzporednih lesenih letev, katere omeče z malto. G. Hayes v Novem Jorku pa izdeluje v ta namen plehnate ploče, ki imajo polno lukenj, 15 × 20 milimetrov velikih. Ploče se pribijejo na steno in strop ter se omečejo z malto, ki se izvrstno prime v luknjah in v raztrganih njihovih robovih. Skušnja uči, da od takih ploč malta nikdar ne odpade in da so proti ognju izvrstno sredstvo. Tudi materijala se porabi manj nego pri naših letvah in delo je dokaj hitreje in ličneje.

Konserviranje lesa. Na Norveškem varujejo telegrafske drogove na nastopni način proti trohnenju. Drog navrtajo 72 centimetrov visoko nad zemljo tako, da luknja močno visi proti stržnu droga. Luknja je 10—15 centimetrov dolga in 2 $^1/_2$ centimetrov široka. Vanjo se nabaše 100—150 gramov stolčenega bakrenega vitrijola (Kupfervitriol), potem pa se s cvekom zamaši. V 3 do 4 mesecih se je ves drog napil vitrijola in tedaj se luknja z nova nabaše. To se tolikrat ponavlja, dokler ni ves drog zelenkast. — Ni dvoma, da je to postopanje tudi pri druzih lesovih vsega priporočila vredno.

Kmetijstvo.

Deset zapovedi za posestnike, ki rede krave zaradi mleka.

1. Svojim kravam preskrbi vselej dovolj čistega zraka.

Nobena stvar ni kravam bolj potrebna, kakor čist zrak. Žalibog se živinorejci na to ne ozirajo. Največkrat je v hlevih tak zrak, da skoro ni za sopenje. Krave v kakih hlevih rade bolehajo in imajo malo mleka.

2. Hlev za krave bodi svetel.

Svetloba je potrebna, da moreš v hlevu opravljati razna dela. V svetlih hlevih so krave zdrave in imajo več mleka. Tema slabi vid kravam. Okna naredi dovolj visoko in da ne svetijo naravnost v krave. Prevelika svetloba je tudi škodljiva.

3. Krave vsak dan dobro osnaži.

Snažnost pospešuje zdravje krav. Večkrat naj se torej umijejo in pa skrtačijo. Umazane krave imajo manj in slabše mleko. Posebno naj se pa osnaži vselej vime pred molžo.

4. Hlevi naj bodo čisti in suhi.

Vse prevetrovanje hlevov in čistenje prav nič ne pomaga, če hlev ni čist. Gnoj naj se večkrat izkida, po-

sebno naj se skrbi, da se gnojnica odteka. Če gnojnica zastaja, če tudi pod steljo, se narejajo škodljivi plini. Krave v mokrih in nesnažnih hlevih rade povržejo, teleta dobe drisko.

5. Hlevi naj ne bodo premrzli ne pregorki.

V hladnih hlevih živina hujša in boleha. Če je hlev pregorak, pa živina slabo prebavlja. V gorkih hlevih se tudi živina pomehkuži. V pregorkih hlevih je zrak navadno slab, ker se gnoj in gnojnica prehitro razkraja, zaradi tega v takih hlevih živina rada boleha in tudi mleko ni dobro. Najbolje je, če je v hlevu 14—16° C. gorkote. Nikakor je ne sme biti manj nego 12°, in ne več nego 18°. Pregorki hlevi naj se dobro prevetrujejo.

5. Hlev naj bode prostoren.

Premajhen hlev se prehitro napolni s škodljivimi plinovi. Vsaka krava pa mora imeti tudi toliko prostora, da lahko leži. Hlev naj bode 3—4 metra visok, za vsako kravo naj se odloči $1\frac{1}{2}$ meter širine in $2\frac{1}{2}$ metra dolžine.

7. Svojim kravam privošči dovolj svobodnega gibanja.

Živali, ki so zmirom v hlevu oslabe in se omehkužijo in rade bolehajo za tuberkulozo. Krave in teleta se morejo večkrat izpustiti iz hleva, da se sprehodijo, če se ne gonijo na pašo.

8. S kravami lepo ravnaj.

Če s kravami grdo ravnaš, si sam na škodi, ker imajo krave manj mleka. Krava je jako občutljiva in grdo ravnanje ima slabe posledice gledé na množino mleka in pa gledé na zdravje.

9. Krave, ki molzejo dobro krmi.

Krave, ki molzejo morajo dobivati več in boljše piče. Krmi jih vedno toliko, da ostanejo lepo rejene in vendar ne odebelé. Potrebno je jednakomerno krmljenje. Če kravi nekaj časa daješ slabšo in manj hrane, imela bode takoj mnogo manj mleka, kar se pa dolgo ne popravi, če jo tudi začneš bolje krmiti.

10. V vsem gledaj na točnost in red.

Kravam se mora vedno ob istem času dajati jesti in ravno tako se vedno ob istem času morajo napajati in mlesti. Krave se tako navadijo tega reda, da so jako vznemirjene, če se ta red premeni. To se pokaže takoj v tem, da imajo manj mleka. Tudi ne smeš pri kravah takoj od jedne krme preiti na drugo, to bi prehudo motilo njih prebavljanje. Na vsako spremembo morajo se polagoma privaditi.

Kmetijske raznoterosti.

Shranjenje sadja. Lepše hruške ali jabelka je dobro, če zavijemo v svilen papir, kajti potem se dobro ohranijo. Tako tudi delajo trgovci s finim sadjem. Predno pa sadje tako zavijemo, moramo počakati, da se dobro osuši, ker sicer v papirji plesne in se ne ohrani lepo.

Krmljenje z repo. Če kravam dajemo mnogo repe, je potem surovo maslo pretrdo in tudi prav okusno ni. Temu se pa pride v okom, če se kravam z repo daje debelo zmlete ovsene moke ali pa pšeničnih otrobij.

Ravnanje z biki. Dobro je, da skrbimo, da ostane bikova koža čista. Zaradi tega ga moramo večkrat s česalom ali kartačo čistiti, po letu pa tudi izpirati. Skrbeti je pa tudi posebno pri mladih bikih za dovoljno gibanje. Zato je pa dobro, če jih včasih vprežemo in delamo ž njimi, toda k večjemu pol dne. Če bi z bikom dalje delali, bi se preveč utrudil in to bi škodovalo njegovemu pravemu namenu. Če pa z bikom ne delamo, peljati ga moramo vsaj vsak dan jedno uro okrog, da se sprehodi.

Kako se surov krompir poskusi, če je dober? Prereži ga, in drgni oba kosa drug ob druzega, če se bodeta oba kosa sprijemala in bodeta jela kazati neke pene, je krompir dober. Če pa pri tem drgnenji od krompirja kapne le kapljica vode, je pa gotovo slab. Tako poskušajo krompir Angleži.

Poučni in zabavni del.

Solnčni mrak.

(Danska povest.)

(Konec.)

Šla sva dalje in nisva opazila, da sva zašla na kos razorane zemlje. Nakrat zasliši nekako tožno in čudno klicanje. Nikdar poprej, nikdar pozneje še nisem kaj podobnega slišal in tudi nikdar nisem dobil tako dobre predstave o tem, kaj je strah, pravi strah. V slabi svetlobi šla sva za tem glasom.

Bil je Andrej Wolstrup, ki se je valjal na tleh in zdihoval.

„Ne požri me,“ slišala sva klicati, ne loči me od hiše in posestva! — Oče naš, kateri si v nebesih — ki — o očenaš sem pozabil. Ne požri me, ne daj odpreti zemlje pod menoj in učil se bodem ne le katekizma, ampak tudi psalme.

In zopet je priklonil svoj obraz k zemlji.

To je bilo novo iznenadenje. Poprej je zaničeval stare babe in se šalil iz koledra. Sedaj ko bi se na lastne oči lahko prepričal, je pa preskočil koledar in veruje starim babam.

Tega se pa jaz nisem takoj domislil. Javkanje je bilo preotožno. V tem se je na jedni strani solnca razširil svetel rob. Pogledal sem svojega prijatelja. Bil je bled kakor kreda. Moja barva gotovo ni bila nič boljša. Kakor bi se bila zgovorila, oba sva se strašno zasmejala. Andrej je pa naju ves zmeden jako divje pogledal.

„Ali se tako bojite solnčnega mraka, Wolstrup?“ rekel je moj tovariš, da je le nekaj rekel.

Andrej Wolstrup gledal je naju gotovo četrt minute, ne da bi bil naju spoznal. Z vsako sekundo je bilo več svetlega solnca, mrak je hitro pojemal. Nakrat mu je bil položaj jasen. Na njegovem obrazu se je izražala taka zadrega, sramota, prevarjenje in jeza, da sva se morala zopet začeti smejati. Sedaj je bil najin smeh tudi v resnici pristen.

Njegove oči so se nekako posebno zasvetile, iz njih je sijala jeza, razburjenost, strupeno sovraštvo. — Mi dva sva se dalje smejala.

„Ti dijaki so prismode, ki se hočejo v vse mešati,“ rekel je z glasom, tresočim se od jeze. Na peti se je zasukal in šel je svojo pot, ne da bi se bil zmenil za konje, ki so mirno stali.

Zvečer istega dne sem šel v Kodanj. Ker je moj stric jeden mesec potem umrl, nisem več prišel v Barlöse.

Na Andreja Wolstrupa nisem več mislil, celo ime njegovo mi je ušlo iz spomina. Napočil je nov čas in kmet je ž njim napredoval. Po vsej deželi začele so se snovati ljudske velike šole. Ko sem nekega dne v vse drugem kraju dežele slišal proslavljati napredek kmetov v neki pesmi, spomnil sem se dogodka v Barlösu.

Priznati moram, da se nikakor nisem spomnil več tega dogodka, ko sem kake dve leti pozneje čital, da je levica v novem poslancu devetega okraja dobila silovitega boritelja, jednega najnespravljivejših izmej nespravljivih. Čital sem njegove govore, samo zaradi tega, ker me je njih vsebina zanimala.

„Ogenj“ bil je v njih, kakor je pred kratkim omenil predsednik. Najbolj sem se temu čudil, da je govornik vzlic majhnemu znanju imel tako dobro razvit taktični presodek, da je takoj našel slabe protivnikove strani. Kjer je njegov pravi kmetski dovtip zbodel, tam je bolelo. Jaz sem se malo pečal s politiko, ali ta čuden mož me je zanimal.

Mej sedanjim zasedanjem prišel sem jaz v državni zbor, ker je umrl asesor Blichfeld. Prvi govornik, ki je govoril, ko sem jaz prišel v zbornico, bil je Andrej Wolstrup. Ko sem zaslišal ta kmetski jezik, precej sem spoznal moža. Bil je tisti, pa vendar ne tisti. Prevzetnost in pa zaupanje v samega sebe, bili sta postali bolj duhoviti, če se smem tako izraziti. Na njem je bliščal bakreni lesk prave strasti. Ko je govoril o krivici, katero dela ministerstvo polnoletnemu, suverennemu narodu, spomnil sem se nehote s sovraštvom napolnjenih besed proti „učenima“, ki sta ga presenetila v trenotku njegove slabosti. Bila je prav tedanja nevolja, ki mu je bliskala iz oči, ko je govoril. Kolikor sem jaz mogel sklepati, je ravno tako, kakor je tedaj kot najbogatejši mož v vasi si hotel pridobiti veljavo s tem, da ni verjel koledru, pozneje bil baš tedanji njegov poraz prva iskra, ki je zanetila sovraštvo proti omikancem. Pa sovraštvo ravno tako bistri zmožnosti kako ljubezen, morda še bolj. Andrej Wolstrup je bil vsekako pomenljiv mož, ki nikakor ni sedel v zbornici le za to, da je bil jeden več.

Očividno me je spoznal. V dvorani se me najskrbnejše izogibal. Ali v tem slavnem odseku sem prišel ž njim vkup. Mej drugim smo se imeli posvetovati o tem, da se tudi Danska vdeleži ekspedicije, ki pojde drugo leto v Novo Kaledonijo opazovat Venerin prehod pred solncem. Od več strani se mu je skušalo priti do živega, ali on je ostal trdovraten, kakor vselej. Sedaj sem jaz dobil besedo. Spomnil sem se dogodbe na njivi, ko je solnce mrknilo. Povedal sem, kar se mi je povedati potrebno zdelo, končal sem pa, da se čudim, da častiti član odseka hoče pomračiti veljavo Danske, ko je vendar sistematični nasprotnik vsacega mračenja.

Vsi so se začudeno pogledali, mislili so si pač, da je to slab dovtip. Wolstrup ga je pa razumel. Njegov obraz je pobledel pod rudečo brado. Ker je zbornica imela večerno sejo, so se odsekova posvetovanja pretrgala. Ko sem odhajal, prijela me je za roko trda roka in me držala kakor vijak. Obrnil sem se okoli.

„Molčite“ rekel je z zamolklim glasom; „pa vam pridobim dovoljenje“.

„O tem ne pride več niti jedna beseda iz mojih ust,“ odgovoril sem mu, „za to vam dam svojo roko.“

Dal sem mu roko. Sedaj je on povzdignil oči. V njih je bilo ono strašno sovraštvo, kakor vselej.

„Pustiva to!“ odgovoril je. Potem je pa šel, ne da bi se bil kaj poslovil. Ko je storil nekaj korakov, se je nazaj obrnil in rekel:

„To je torej pogodba, ki naju oba veže.“

V odseku je drugi dan presenetil svoje somišljenike z zagovarjanjem dovoljenja. Da stranka ostane složna, so se njegovi privrženci udali, in če se prikaže drugo leto danska zastava v Kaledoniji, je to zahvaliti solnčni mrak 1854. leta.

Nekaj dni pozneje je imel Wolstrup jeden najhujših govorov proti znanosti in omiki. Prekosil je celo samega sebe. Proti meni se je pa v bodoče vedel, kakor da me ne pozna. Radoveden sem bil, kako se bode razmerje dalje razvilo — —.“

„Glasovanje, gospoda moja“! zaklical je jeden strankinih zganjačev, ki je hitro šel skozi gostilniško sobo, da dobi še one poslance, ki stoje po raznih hodnikih.

„Dobro ste jo zadeli, gozdar!“ reče odvetnik. Ravno tako dolgo je čvekal, da ste mogli slišati vso dogodbo. Daljši razvoj je odpadel, kajti prišel je mrtvoud. Sedaj pa še izprazniva kozarca v Wolstrupov spomin.“

Poučni in zabavni drobiž.

Izumljenje kompasa. Iz starih kitaj-kih knjig je razvidno, da so v Kitaju že poznali mornarji magnetno iglo 2100 let pred Kristusom, torej še pred Abrahamom.

Sila nijagarskega slapa. Neki inženir je izračunal, da voda, ki pada čez nijagarski slap ima sile nič manj nego 16 milijonov konjskih močij. Koliko koristi bode imela od nje obrtnija, če se posreči ta ogromna sila kdaj električnim potom prenesti v tovarne, da bode gnala kolesa.

Dvenoga mačka. Neki francoski učenjak poroča zanimive podrobnosti o mački, ki je imela le zadnji dve nogi. Ne gledé na to pomanjkljivost je mačka se hitro premikala, skakajoč kakor avstralijski kengur, opirajoč se tudi na rep. Večkrat je imela po dva mladiča, ali vselej je bil jeden normalno razvit, drugi pa je imel le dve nogi.

Žvižgajoči jezik. Prebivalci Kanarskih otokov ne dajo z žvižganjem le raznih znamenj, temveč so si z žvižganjem sestavili popolen jezik. Kanarca se torej s samim žvižganjem lahko pogovore o vseh pri njih navadnih stvareh.

Nosorožčeva jed. Znano je, da se jeden najstrašnejših strupov strihnin dobiva iz tako imenovanih jagod sv. Ignacija. Že malo strihnina zadošča, da umori človeka. Ameriška ptica nosorožec pa z veliko slastjo jè omenjene jagode, pa mu nič ne škodujejo.

Novice.

Deželni zbor kranjski.

V trinajsti seji dne 7. aprila naznani deželni glavar sklep zadnje tajne seje, po katerem se oficijalu Iv. Kozjeku dovoljuje osobna doklada. Posl. Kersnik vpraša dež. glavarja, zakaj se ni predložil načrt zakona glede neke nove moravške ceste. Dež glavar odgovori. da je temu vzrok preobilo delo, s katerim so bili inženirji preobloženi, pa da bo stvar prišla v prihodnjem zasedanji na vrsto. V imenu finančnega odseka poročajo: 1.) Posl. Hribar o proračunu gledališkega zaklada za l. 1892. Skupni stroški za novo gledališče so proračunjeni na 273.754 gld.; nakazanega je že 189.223 gld. ostane še 84.531 gld. Gledališče razun dekoracij je skoraj dograjeno. Konečno poročevalec po daljši obrazložbi v imenu finančnega odseka nasvetuje:

1.) Za napravo doprsnih kipov Shakespearja in Jurčiča, potem parketnega odra za spremembo avditorija v pritličji novega gledališča v plesno dvorano, dalje za napravo napisa „Deželno gledališče“ na pročelji in ostalih napisov v notranjih delih poslopja in konečno za napravo spominske plošče v foyerju dovoljuje se dodatni kredit 2600 gld. iz deželnega zaklada.

2.) Proračun gledališčnega zaklada za l. 1892. z redno in izredno potrebščino 92.684 gld, ter z rednim pokritjem 6.044 gld., tedaj z nedostatkom 86.640 gld. se odobri.

Konečno nasvetuje finančni odsek sledečo resolucijo.

Deželemu odboru se naroča, da za zavarovanje deželnega gledališča od 1. dne oktobra 1892. nadalje razpiše omejeni natečaj mej večjimi tuzemskimi, v Ljubljani zastopanimi zavarovalnicami.

Poslanec baron Schwegel pravi, da se mu zdi neprimerno postaviti kip Jurčičev poleg Shakespearjevega ter nasvetuje, da se ta stvar izroči deželnemu odboru v rešitev. Poročevalec Hribar zagovarja predlog finančnega odseka, ki se pri glasovanji tudi vzprejme z glasovi vseh narodnih poslancev. 2.) Isti poslanec o nadaljevanji in dovršenji zgradbe deželno-branske vojašnice v Ljubljani. Do 26. marcija l. 1891 izplačalo se je za zgradbo 236.754 gld. 15 kr. Dovoljeni vkupni kredit 267.000 bo zadoščal. Vojašnica dajala bo na leto okroglo 11 530 gld. dohodka. Poročevalec predlaga: 1.) Poročilo deželnega odbora o nadaljevanji in dovršenji zgradbe deželno-branske vojašnice v Ljubljani vzame se na znanje. — 2.) Osobju deželnega stavbenega urada, čegar poslovanje je bilo v zvezi z zgradbo deželnobranske vojašnice v Ljubljani, dovoli se za izredni trud, kateri je pri tem imelo, nagrade 750 gld., katero je izplačati iz dovoljenega stavbenega kredita. — 3.) Od te nagrade izplačati je: Deželnemu nadinženirju Franu Witschlu 400 gld., deželnemu inženirskemu adjunktu Antonu Klinarju 250 gld., stavbinskemu risalcu Jak Kralju 60 gld. in pomočnemu uradniku Gustavu Nebenführerju 40 gld. Predlogi se vzprejmo. 3.) Posl. dr. vitez Bleiweis o definitivnem imenovanji hišnega duhovnika Ant. Koblarja v deželni prisilni delarnici ter v imenu finančnega odseka predlaga: Služba duhovnika v prisilni delarnici se sistemizira definitivno s plačo 800 gld., aktivitetno doklado 120 gld. in s pravico do šest v pokojnino nevštevnih petletnic po 50 gld.

Posl. Luckmann predlaga, da se o tej točki preide na dnevni red. Posl. Klun zagovarja predlog finančnega odseka. Pri glasovanji se Luckmannov predlog odkloni a vzprejme predlog finančnega odseka. 4.) Posl. Luckmann o 1891. leta dovršeni zgradbi dveh hiš za stanovanja paznikov prisilne delavnice, o arondiranji, planiranji, nasadih in ograji k zavodu pripadajočega sveta. Poročila deželnega odbora glede zgradbe teh hiš vzame se na znanje, se odobri prekoračenje v to svrho dovoljenega kredita za 1048 gld. 24 kr. in dovoli se za ograjo vrtov, odnosno vsega zemljišča, za napravo treh vodnjakov in velike gnojnične jame pri prisilni delavnici kredit 2050 gld. V imenu upravnega odseka poročajo: 5.) Posl. Lenarčič o samostalnem predlogu gosp. deželnega poslanca Fr. Šukljeja ob uvrščenji cestnih prog Toplice-Valtavas in Toplice-Podturn mej deželne ceste. Poročevalec na obširno opisuje cestne razmere v napominanem kraji in predlaga: 1.) Pri ureditvi cestnega omrežja na Dolenjskem gledati je na to, da se spravi v organično zvezo z dolenjskimi železnicami. 2.) Deželnemu odboru se naroča, ukreniti vse, kar je potrebno, da poizve gledé cestnega omrežja poleg dolenjskih železnic od dotičnih cestnih odborov in druzih udeležencev njih želje zaradi uredbe cest v svrho najugodnejše zveze z dolenjsko železnico, in staviti primerne predloge. 3.) Predloženemu načrtu zakona se pritrjuje.

Posl. Kavčič je proti predlogu in pravi, da so na Notranjskem ravno tako slabe ceste nego na Dolenjskem, bi se torej moralo ozirati na vso deželo.

Posl Hribar predlaga, da naj se glede predloženega načrta zakona preide za zdaj na dnevni red.

Posl. Šuklje zagovarja predloge upravnega odseka.

Posl. Kavčič podpira Hribarjev predlog, stavi pa za slučaj, če bi ta ne prodrl naslednjo resolucijo: „Kakor hitro se cesta držeča čez Toplice na Valtovas, primerno popravi ter vvrsti mej deželne ceste, naj se pa del sedanje deželne ceste od Podturna do Soteske opusti kot deželna cesta ter postavi v kako nižjo kategorijo.“

Pri glasovanji vsprejmeta se prvi in drugi predlog upravnega odseka, tretji se odkloni, vzprejme pa posl. Hribarja predlog.

6.) Posl. Murnik glede razdružitve občine Sv. Ožbald v dve samosvoji občini ter predlaga nastopni načrt zakona:

Zakon

z dné . . . . . ,

veljaven za vojvodino Kranjsko,

o razdružitvi županije Št. Ožbald v dve samostalni županiji.

Po nasvetu deželnega zbora Svoje vojvodine Kranjske ukazujem takó:

§ 1. Iz davčnih občin Brezje, Čemšenik, Blagovica, Hrastnik, Št. Ožbald in Trojane obstoječa županija Št. Ožbald je razdružena v dve samostalni županiji ter se ustanovi iz davčnih občin Blagovica in Št Ožbald samostalna županija Blagovica, iz davčnih občin Brezje, Čemšenik, Hrastnik in Trojane pa samostalna županija Trojane.

§ 2. Mojemu ministru za notranje stvari je naročeno zvršiti ta zakon.

Posl. Kersnik podpira toplo ta načrt, istotako tudi baron Apfaltrern. Pri glasovanji se načrt zakona potrdi. 7.) Posl. dr. Tavčar o prošnji ribniškega cestnega odbora, da bi se mu za vzdrževanje cest dovolilo pobirati 33 % priklado na davke ter v imenu upravnega odseka nasvetuje: „1.) Okrajnemu cestnemu odboru ribniškemu se dovoljuje, da sme v delno pokritje za l. 1892 v proračunu izkazane cestne potrebščine l. 1892 v tamošnjem skladovnem okraji pobirati 25 %no priklado na vse neposrednje davke z izvanredno doklado vred. 2.) Deželnemu odboru se naroča, zaradi prepisa

in pobiranja dovoljene priklade potrebno ukreniti. 3.) Deželni odbor se pooblastuje, cestnemu odboru ribniškemu v pokritje troškov za vzdrževanje cest l. 1892 nakazati podporo 1000 gld. iz deželnega zaklada.“ Predlogi se vsprejmo.

V štirinajsti seji dne 8. aprila poročajo v imenu finančnega odseka odseka: 1.) Posl. baron Schwegel o zgradbi nove bolnice v Ljubljani. Staro bolnico kupil je, kakor znano, g. J. Gorup za 120.000 gld., kateri kup se bode v kratkem tudi formalno rešil. Načrte in proračune stroškov za novo bolnico je izdelal arhitekt K. Waidmann. Skupni stroški znašali bi 379 191 gld. Poročevalec po dolgem utemeljevanji v imenu finančnega odseka predlaga:

Z ozirom na to, da bi bil nameravani kanal od nove bolnišnice za Bežigradom do Ljubljanice jako drag in ker je potrebno, da poseben veščak na podlagi predloženih načrtov dokaže, da bi ta kanal zadoščal vsem zahtevam — naroča se deželnemu odboru, naj poizveduje, ali bi se ne moglo dobiti primernejše stavbišče za novo bolnišnico, posebno z ozirom na potrebo kanala; pri tem naj bi se posebno v poštev jemalo za cerkvijo sv. Petra ležeče knezoškofijsko zemljišče parcele št. 16/1, 17 in 18 v obsegu 12 oral 297 □°. V slučaji, da bi kompetentni faktorji z zdravstvenega stališča to zemljišče priznali primernim in bi se moglo dobiti za primerno ceno, pooblašča se deželni odbor, da to zemljišče takoj kupi, ono za Bežigradom pa proda za primerno ceno, vendar ne pod kupno ceno.

I. Za slučaj nakupa omenjenega zemljišča in v interesu takojšnjega zgrajenja nove bolnišnice naj se: 1.) Predloženi načrti in proračun potrdijo s pogojem, da se bodo vsa poslopja brez premen mogla zgraditi na tem zemljišči; 2.) deželnemu odboru se naroča, da za vsa poslopja konkurenčnim potom razpiše oddajo del tako, da se grajenje more pričeti še to leto; 3.) ob jednem naj stopi v dogovor s kompetentno cerkveno oblastjo, ali bi bilo mogoče cerkev sv. Petra porabljati za bolnišnično cerkev, v katerem slučaju bi ne bilo treba posebne kapele. Ko bi te obravnave ne imele vspeha, naj se zgradi hišna kapela po prvotnih nasvetih.

II. Če omenjenih zemljišč v primerno kratkem času ne bode mogoče dobiti in bi se zgradba nove bolnišnice morala zavleči, ostanejo v veljavi že predloženi načrti in proračuni in je za ta slučaj 4.) deželni odbor pooblaščen, da zaradi kanalizacije natančno, strokovno preiskuje in o tem poroča v prihodnjem zasedanji. 5.) V tem slučaji naj se oddaja del, izvzemši kuhinjsko in gospodarsko poslopje s kapelo vred takoj razpiše, da se more graditev pričeti še to leto. 6.) Deželni odbor se pooblašča, da z redom usmiljenih sestrâ sklene pogodbo, po kateri se jim dovoli pavšalni znesek 50.000 gld. za kuhinjsko in gospodarsko poslopje s kapelo vred; grajenje pa mora voditi sposoben, od deželnega odbora potrjen stavbeni voditelj, natančno po načrtih in pod kontrolo deželnega stavbinskega urada. V tej pogodbi naj se natančno določi, da je dežela neomejena lastnica vseh stavb.

III. V obeh slučajih pa se morajo 7.) vse zgradbe spraviti pod streho do jeseni 1893 in dovršiti do konca avgusta 1894. 8.) Izvršitev teh ukrepov pa je pred vsem odvisna od formalne pogodbe z g. J. Gorupom. 9.) Konečno se vzdržuje za leto 1890 dovoljeni kredit 50.000 gld. za l. 1892. Vsi predlogi vsprejmo se brez debate. 2.) Isti poslanec glede stražniškega osobja v blaznici na Studenci in v imenu finančnega odseka predlaga: Deželnemu odboru se naroča, naj strogo preišče vse nedostatke v blaznici na Studenci in o tem poroča v prihodnjem zasedanji, ob jednem pa stavi primerne nasvète o uravnavi zdravniške in stražniške službe v tem zavodu. Predlog se vsprejme.

3.) Posl. Višnikar o prošnji več deželnih uradnikov za uravnavo petletnic. Po kratkem utemeljevanji predlaga: „Prošnja deželnih uradnikov se odstopa deželnemu odboru z naročilom, da napravi in predloži v prihodnjem zasedanji preosnovo pravilnika o petletnicah z dne 4. oktobra 1871 tako, da se petletnice vštevajo v plačo in pokojnino. Petletnice, katerih število je primerno znižati, naj dobivajo uradniki in služabniki šele potem, ko služijo pet let v istem plačilnem razredu in urediti jih je tako, da uradnik nižjega razreda s petletnicami in aktivitetnimi dokladami vred, katere naj se odnosno tudi uredé, ne bo le mogel doseči plače uradnika višjega razreda. Ob jednem naj se predloži normala o dijetah deželnih odbornikov in deželnih uradnikov.“ Posl. Luckmann predlaga, da se izpuste besede „tako, da se petletnice vštevajo v plače in pokojnino.“ Posl Hribar ugovarja predgovorniku in podpira predlog finančnega odseka, ki se pri glasovanji tudi vsprejme. 4.) Posl. Klun o prošnji učitelja Ant Vertnika, da bi se mu pri njegovem umirovljenji štelo 40letno službovanje. Dovoli se mu milostnim potom 500 gld pokojnine na leto. 5.) Isti poslanec o napravi zavoda za gluhoneme in slepe na Kranjskem. Vsprejmo se nastopni predlogi: 1.) Deželnemu odboru se naroča, da naj se z vso odločnostjo in brez zamude poprime ustanovitve lastnega deželnega zavoda za gluhoneme in slepe. V ta namen naj za ta zavoda napravi natančno osnovo, v kateri naj se ozira na število gluhonemih in slepih otrok in pretresa vse potrebne okoliščine, zlasti: a) ali se dasta oba zavoda pod jednim upravništvom spraviti pod jedno streho; b) v koliki meri se imajo gojenci obeh vrst ločiti glede stanovanja, vzgojevanja in pouka; c) ali bi ne bilo prav, gluhoneme otroke ločiti po spolu in vsaj za prvi čas zavod urediti morda samo za dečke, gluhoneme deklice pa proti primerni odškodnini iz ustanov za gluhoneme v odgojo izročiti ubogim šolskim sestram v Šmihelu pri Novem mestu?

2.) Dalje se deželnemu odboru naroča: a) da dogovorno z deželno vlado za zgradbo omenjenega zavoda kupi primerno posestvo; b) da preskrbi potrebne načrte in natančen preudarek stavbenih stroškov.

6.) Posl. vitez Langer glede odkupa obeh knez Auerspergovih mostov pri Krki in Soteski, nahajajočih se na deželnih cestah Novomesto-Žužemberk-Ljubljana in Soteska-Črnomelj. Poročevalec po daljšem utemeljevanji predlaga: Deželnemu odboru se naroča, z gozdarskim uradom v Soteski kot pooblaščencem njegove svitlosti kneza Karola Auersperga glede odkupa obeh mostov pri Krki in Soteski pričeti obravnavo ter o njenem uspehu poročati v prihodnjem zasedanji in staviti primeren nasvet. Predlog se vsprejme.

V imenu upravnega odseka poročajo: 7.) Posl. Povše glede uvrstitve v cestnem skladovnem okraji Ljubljanska okolica se nahajajoče iz Sneberja na Zalog držeče občinske ceste mej okrajne ceste. Prošnja se ugodi. 8.) Posl. dr. Tavčar o prošnji Jož. Gödererja v Orteneku, podjetnika ceste črez hrib Lužarje, da se mu izplača še ostali primanjklej 4425 gld. 65 kr. Prošnja se odkloni. 8.) Posl. baron Rechbach o prošnji občin cestnega skladovnega okraja kočevskega, da se odpravijo nedostatki v tehniško-gospodarski upravi okrajnocestnega odbora v Kočevji. Prošnja izroči se deželnemu odboru v rešitev.

Dalje nasl.)

— **Presvetli cesar** podaril je „Katol. društvu rokodelskih pomočnikov“ na Vrhniki 50 gld. iz svoje zasebne blagajnice.

— **Osobne vesti.** G. Edmund Peck svetovalec v pravosodnem ministerstvu imenovan je predsednikom deželnega nadsodišča v Trstu. Novi predsednik ne zna nobenega slovanskega jezika. — Stotnik domačega pešpolka g. Krištof premeščen je iz vojnega zemljepisnega zavoda na Dunaji zopet k polku v Ljubljano. — Ljubljanskega vojaškega preskrbovalnega skladišča načelnik gosp. Iv. Lechmann oficijal I. vrste šel je v pokoj, na njegovo mesto pa pride oficijal g. A. Weber pl. Webern iz Zadra. — Govori se, da odstopi koroški deželni glavar dr. Erwein. — Znani slovenski pesnik

g. kapelan Ant. Aškerc (Gorazd) premeščen je iz Vitanja v Slovensko Bistrico. — Bivši sekundarij deželne bolnice v Ljubljani, g. dr. Rakež, rodom koroški Slovenec, nastanil se je v Velikovcu kot praktični zdravnik.

— **Dolenjske železnice.** Poverjenik koncesijonarjev dolenjskih železnic g. Liharzik na Dunaji pozivlja vse vpisce prvotnih delnic dolenjskih železnic, naj vplačajo prvi 40 odstotni obrok na podpisano glavnico najkasneje do dne 30. aprila t. l. v kranjski hranilnici v Ljubljani.

— **Komenskega slavnost.** Pretečeni torek priredilo je „Slov. učiteljsko društvo v Ljubljani“ v spomin največemu pedagogu J. A. Komenskemu, slavnosten večer v tukajšnji čitalnični dvorani. Udeležba bila je velika in slavnot vseskozi lepa in dostojna učiteljskega velikana Gosp. nadzornik prof. V. Zupančič imel je slavnostni govor, v katerem je lepo narisal plodonosno delovanje Komenskega, zbor obstoječ iz 17 učiteljic in 25 učiteljev zapel je pa prav ubrano par zborov. Slavnost počastilo je tudi več odličnih oseb.

— **Zlato poroko** praznuje dne 25. t. m. gosp. August Jak, najstarejši pomožni uradnik v Ljubljani

— **Odkritja Radeckega spomenika** dne 24. t. m. udeležilo se bode ogromno število veterancev iz cele Avstrije. S Kranjskega udeležé se slavnosti 4 društva (139 mož in 53 Radeckega veterancev,) dunajski veteranski kor bode zastopan s 10.000 člani. Vseh zastopanih bode pri slavnosti 570 društev. 20.000 mož, 1500 Radeckega veterancev, 15 godeb in 180 zastav. — Povodom tega slavlja na Dunaji priredi tudi naš domači pešpolk primerno slavno dne 24 t. m. pred spomenikom Radeckega v tukajšnji „Zvezdi.“

— **Telefon v Ljubljani.** Državni telefon v Ljubljani se bode še-le tedaj napravil, ko se bode določilo o zgradbi novega poštnega in telegrafskega poslopja.

— **Vseh notarjev** bilo je začetkom leta 1892 v Avstriji 1018. Na Kranjsko pripada jih 33.

— **Zastrupila se je** z arzenikom 16letna posestnikova hči M. Belec v Št. Jurji ob Taboru na Spod. Štajarskem. Uzrok samomoru ni znan.

— **Častnim občanom** izvolila je županija Slavinska g. Jos. Deklevo, veleposestnika v Postojini.

— **Občinske volitve,** katere se bodo vršile prihodnji teden v Ljubljani obetajo biti mirne, kajti „Katol. politično društvo“ je pri svojem včerajšnjem shodu sklenilo, volitev se ne udeležiti in kandidatje „Slov. društva“ torej ne bodo imeli nasprotnikov.

— **Zlata ažija.** Za mesec maj 1892 se je odredilo, da le za slučaj, če se pri plačevanji carin in raznih pristojbin plača s srebrom mesto z zlatom, treba doplačati 18 $^1/_2$% v srebru.

— **Občinska volitev v Kamni gorici.** Občinskim predstojnikom v Kamni gorici voljen je g. Adolf pl Kappus, občinskim svetovalcem pa gg. Jos. Svetina, Mih. Pesjak in Ant. Tomaževič.

— **Železnica Divača-Loka.** Češki deželni zbor posvetoval se je v edni svojih sej tudi o železniški zvezi češkega kraljestva s Trstom in vzprejel predlog, ki izjavlja, da je neobhodno potrebno grajenje železnice iz Divače do Loke in odtodi do Celovca. Tržaški deželni zbor pa je vzprejel jednoglasno resolucijo, ki gre na to, da se zveže Trst z Rudolfovo železnico, to je, da se naj zgradi proga Divača-Razdrto-Loka in da se naj Rudolfova železnica podaljša ali čez Ljubelj ali pa čez Ture.

— **Najdeno truplo.** Nedaleč od Dola potegnili so dne 8. t. m. iz Save truplo utopljenca. Truplo je bilo že močno zgnito in ga takoj ni mogel nobeden spoznati. Zdaj se je pa dognalo, da je ponesrečenec neki Mezeg iz Ljubljane. Na glavi imel je utopljenec precej veliko rano in ker se je poizvedelo, da je imel Mezeg oni dan, ko ga je bilo zadnjikrat videti tudi nekaj denarja pri sebi, katerega zdaj ni bilo najti pri njem, domneva se, da je kdo zvršil nad njim kak zločin.

— **Najdeno truplo.** Pri Trbovljah našli so truplo 20 do 24 let starega človeka, čegar obraz je bil tako sežgan z neko razjedajočo tekočino, da ga ni bilo moč spoznati.

— **Strašna smrt.** V Lubnem pri Rudolfovem pogorela je dne 14. t. m. koča Jožeta Bobnarja. V ognji našla je smrt tudi Bobnarjeva žena. Hotela je rešiti skrinjo, v kateri je bilo baje 400 gld. denarja spravljenega, a strop se je udrl na njo in jo podsul.

— **Obesil se je** v Celji neki 75letni mitničar Jož. Czerny.

— **Število žganjarnic v Avstriji.** Koncem leta 1890. bilo je v Avstriji 91.967 žganjarnic, pride torej na 259 prebivalcev jedna žganjarnica. Oziraje se na posamične dežele tostranske državne poslovice pride po edna žganjarnica na Solnograškem na 140 prebivalcev, na Tirolskem na 169, na Koroškem na 187, na Gor. Avstrijskem na 190, na Štajarskem na 230, v Šleziji na 233, na Češkem na 236, na Moravskem na 243, na Kranjskem na 275, v Bukovini na 296, v Galiciji na 301, na Nižje-Avstrijskem na 311, na Primorskem in v Dalmaciji pa na 502 prebivalca. Po številu razvrste se žganjarije po posameznih deželah tako-le: Šlezija, Češka, Gorenje Avstrijsko, Moravsko, Spodnje Avstrijsko, Solnograško, Tirolsko, Štajarsko, Koroško, Galicija, Bukovina, Kranjsko, Primorsko, Dalmacija.

— **Veliko poneverjenje.** Davkar Pasqualini v Portogruaro blizu Udine na Laškem poneveril je 250.000 lir in pobegnil. Razun tega odškodoval je tudi neko tvrdko za 80.000 lir.

— **Oropani vlak.** Na Ruskem napadli so nepoznani zločinci poštni vlak, ki je vozil iz Kovela v Varšavo. Ulomili so v poštni voz, ter pobrali iz njega, pisma, denarne in druge vrednostne pošiljatve v vrednosti do 150.000 rubljev.

Listnica vredništva.

Gosp. A. A. v K. Vsa opisana sredstva za brušenje in likanje dobite pri tvrdki: Eduard Frey, Wien, VII. Bez. Zieglergasse 39. Ta tvrdka izdeluje tudi elastične smirekove plošče, katere obče priporočajo.

Gosp. V. L. v P. Vsa potrebna navodila za raznovrstna lepila dobite v knjigi: Die Kitte und Klebmittel. Ausführliche Anleitung zur Darstellung aller Arten von Kitten und Klebemitteln für Glas, Porzellan, Metalle, Leder, Eisen, Holz, Wasserleitungs- und Dampfröhren, sowie von Oel-, Harz-, Kautschuk-, Guttapercha-, Casëin-, Leim-, Wasserglas-, Glycerin-, Kalk-, Gyps-, Eisen-, Zinkkitte, des Marineleims, des Zahnkitte, Zeiodeliths und der zu speciellen Zwecken dienenden Kitte und Klebemittel. Von Sigmund Lehner. Cena 1 gld. — Ta knjiga je najpopolnejše delo o lepilih.

Gosp. K. P. v C. Kovino takozvani „Metall“ za zlatenje, dobite v največji izberi pri firmi: Georg Kopp, Metallschläger, Wien, V. Bez. Siebenbrunngasse.

Odgovorni urednik: **Gustav Pirc.** — Tisk in založba: **J. Blasnikovi nasledniki.**